

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
DLA GMINY MOGIELNICA NA LATA 2026-2028**

I. WPROWADZENIE

Samorząd gminny na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii ma obowiązek przyjmować i realizować Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. Od 2022 r. elementem działań edukacyjnych i profilaktycznych prowadzonych w ramach w/w programu jest także przeciwdziałanie uzależnieniom behawioralnym. Zadania gmin w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom są zadaniami własnymi i samorząd ma wskazane źródło finansowania, czyli dochody z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Do zadań własnych gminy, zgodnie z Ustawą z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, należą:

1. zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
2. udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w domową;
3. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo- wychowawczych i socjoterapeutycznych;
4. wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
5. podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 131 i 15 ww. ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;

6. wspieranie zatrudnienia socjalnego przez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej.

II. PODSTAWY PRAWNE

Kształt i zawartość Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii determinują niżej wymienione akty prawne:

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
2. Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021 – 2025, zwanego dalej NPZ, w którym zdefiniowano cel operacyjny nr 2 – Profilaktyka uzależnień oraz określono zadania służące jego realizacji w obszarach uzależnienia od alkoholu, narkotyków, oraz od występowania określonych typów zachowań (uzależnienia behawioralne).
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii określająca działania związane z profilaktyką, leczeniem i rehabilitacją, ograniczaniem szkód zdrowotnych i społecznych oraz źródła finansowania.
4. Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym określająca zadania z zakresu zdrowia publicznego (jednym z zadań z tego zakresu jest promocja zdrowia).
5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej.
6. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

Przy opracowywaniu Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii (zwanym dalej Programem), wykorzystano wnioski i rekomendacje zawarte w „Diagnozie profilaktycznej w obszarze uzależnień od alkoholu i narkotyków na terenie Miasta i Gminy Mogielnica”, która została sporządzona w 2025 r.

III. DIAGNOZA PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ NA TERENIE GMINY MOGIELNICA

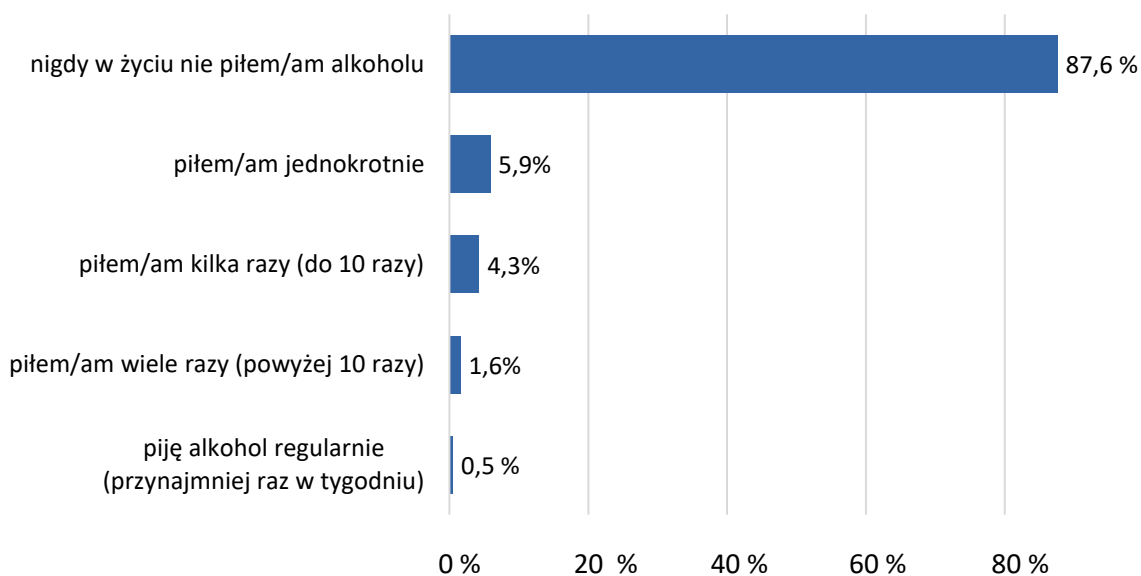
W planowaniu i prowadzeniu działań, mających na celu profilaktykę i rozwiązywanie problemów związanych z uzależnieniami od środków psychoaktywnych oraz behawioralnymi bardzo ważne jest rozpoznanie skali problemów na terenie gminy, wzorów zachowań związanych z zażywaniem środków psychoaktywnych, struktury spożycia oraz zaburzeń życia społecznego i rodzinnego nimi wywołanych. Jednocześnie, zgromadzenie danych statystycznych w zakresie uzależnienia, nie daje rzeczywistego wyobrażenia o dynamice zjawiska, ze względu na „wrażliwość” danych oraz fakt, że te same osoby mogą być wykazywane przez różne podmioty działające w obszarze rozwiązywania problemów alkoholowych i narkotykowych.

Diagnoza Profilaktyczna na terenie Gminy i Miasta Mogielnica została opracowana w oparciu o odpowiedzi uczestników badania na pytania zawarte w ustrukturyzowanym kwestionariuszu ankiety, którego charakter pytań był zależny od specyfiki danej grupy. W ankietyzacji udział wzięło 186 uczniów szkół z terenu gminy Mogielnica oraz 234 dorosłych mieszkańców.

Problem alkoholowy wśród uczniów szkół z terenu gminy Mogielnica

Pierwszy obszar tematyczny dotyczył spożywania alkoholu. Uczniowie zostali zapytani, czy kiedykolwiek pili napoje alkoholowe. Zdecydowana większość badanych (87,6%) zadeklarowała, że nigdy w życiu nie piła alkoholu. Pozostali uczestnicy wskazywali, że pili alkohol jednokrotnie (5,9%) lub kilka razy - do 10 razy (4,3%). Nieliczna grupa badanych zadeklarowała, że sięgała po napoje alkoholowe wiele razy - powyżej 10 razy (1,6%), natomiast 0,5% uczniów przyznało, że pije alkohol regularnie - co najmniej raz w tygodniu.

Ile razy w życiu zdarzyło Ci się pić alkohol? N=186

Kolejne pytanie, skierowane do uczniów, którzy wcześniej zadeklarowali, że kiedykolwiek spożywali alkohol, dotyczyło częstotliwości jego picia w okresie 30 dni poprzedzających badanie. Zdecydowana większość respondentów (60,9%, tj. 14 osób) wskazała, że nie piła alkoholu w tym czasie. Niewielka część badanych (30,4%, tj. 7 osób) przyznało się do spożycia alkoholu, natomiast po 1 osobie (4,4%) zadeklarowało, że piło 3-4 razy oraz więcej niż 7 razy w ostatnim miesiącu.

Ile razy piłeś/aś alkohol w ciągu ostatnich 30 dni? N=23

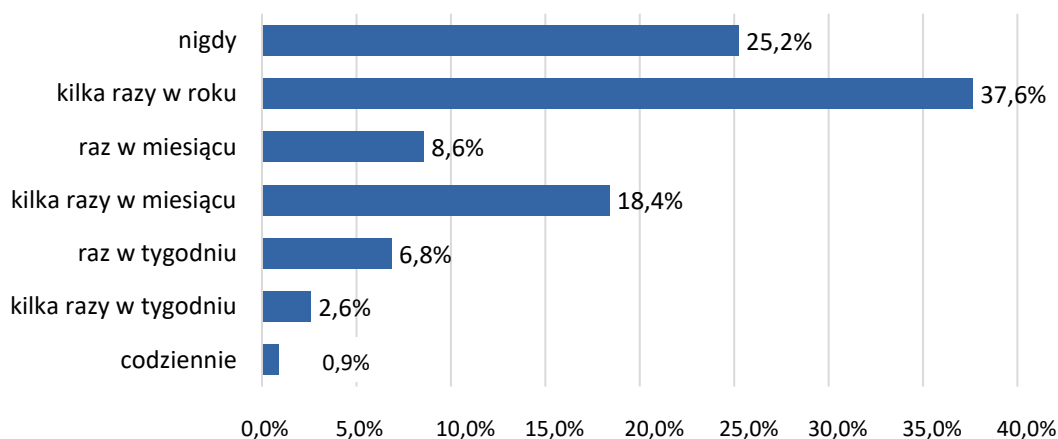
<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
nie piłem/am alkoholu w ciągu ostatnich 30 dni	60,9%	14
1 – 2 razy	30,4%	7
3 – 4 razy	4,4%	1
5 – 7 razy	0,0%	0
więcej niż 7 razy	4,4%	1

Problem alkoholowy wśród dorosłych mieszkańców gminy Mogielnica

W badaniu profilaktycznym przeprowadzonym na terenie Miasta i Gminy Mogielnica wzięło udział 234 dorosłych mieszkańców. Jak wynika z zaprezentowanych danych, kobiety stanowiły 78,2% badanych, natomiast mężczyźni - 21,8%. Analiza struktury wiekowej dorosłych mieszkańców pokazuje, że najliczniejszą grupę uczestników badania stanowiły osoby w wieku 36-45 lat (41,9%). Kolejną pod względem liczebności grupą byli respondenci w wieku 26-35 lat (23,1%), a następnie osoby w wieku 46-55 lat (18,0%). 9,0% badanych stanowili mieszkańcy w wieku 56-65 lat, natomiast osoby do 25. roku życia (4,7%) oraz powyżej 65 lat (3,4%) uczestniczyły w badaniu najrzadziej. Wyniki te wskazują, że w próbie dominowały osoby w wieku produkcyjnym, szczególnie z grupy 36-45 lat.

Pierwsze pytanie w tym bloku odnosiło się do częstotliwości spożywania alkoholu. Najwięcej respondentów wskazało, że spożywa alkohol kilka razy w roku (37,6%). Kolejno 18,4% badanych zadeklarowało, że sięga po alkohol kilka razy w miesiącu, a 8,6% - że robi to raz w miesiącu. 6,8% respondentów spożywa alkohol raz w tygodniu, natomiast 2,6% wskazało, że pije kilka razy w tygodniu, a 0,9% - codziennie. Jednocześnie 25,2% uczestników badania zadeklarowało, że nigdy nie spożywa alkoholu.

Jak często spożywa Pan/i alkohol? N=234

W kolejnym pytaniu respondenci zostali poproszeni o wskazanie, czy w okresie ostatnich 12 miesięcy zdarzyło im się stracić kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu. Z uzyskanych danych wynika, że zdecydowana większość badanych - 141 osób (81,0%) - zadeklarowała, iż

w ciągu ostatnich 12 miesięcy nie zdarzyło im się upić. 18 respondentów (10,3%) wskazało, że sytuacja taka miała miejsce jednokrotnie, natomiast 13 badanych (7,5%) zadeklarowało, iż straciło kontrolę nad ilością wypijanego alkoholu 2-5 razy. 2 osoby (1,2%) przyznały, że do takiej sytuacji doszło powyżej 10 razy, natomiast nikt nie zadeklarował, że wydarzyła się ona 6-10 razy. 1 osoba nie udzieliła odpowiedzi.

Ile razy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i stracić kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu (tzn. upić się)? N=174

Odpowiedź	%	Liczba odp.
1 raz	10,3%	18
2-5 razy	7,5%	13
6-10 razy	0,0%	0
powyżej 10 razy	1,2%	2
ani razu	81,0%	141

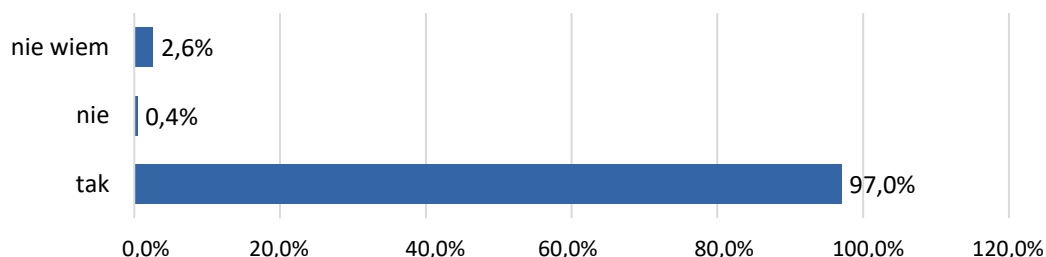
W jednym z pytań respondenci zostali poproszeni o wskazanie, czy w ciągu ostatnich 30 dni zdarzyło im się kierować pojazdem mechanicznym po spożyciu alkoholu. Zdecydowana większość badanych (93,1% tj. 164 osoby) zadeklarowała, że nie miała takiej sytuacji. 1,1% respondentów (2 osoby) przyznało, że zdarzyło im się to jednorazowo, natomiast 0,6% (1 osoba) wskazało, że prowadziło pojazd po alkoholu sporadycznie. Tyle samo - 0,6% (1 osoba) - zadeklarowało, że sytuacja ta miała miejsce często. Dodatkowo 4,0% badanych (7 osób) poinformowało, że nie posiada prawa jazdy.

Czy w ciągu ostatnich 30 dni zdarzyło się Panu/i kierować pojazdem mechanicznym po spożyciu alkoholu? N=175

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie zdarzyła mi się taka sytuacja	93,1%	164
raz mi się to zdarzyło	1,1%	2
zdarzało mi się to sporadycznie	0,6%	1
zdarzało mi się to często	0,6%	1
nie posiadam prawa jazdy	4,0%	7

W jednym z pytań respondenci zostali poproszeni o wyrażenie opinii na temat wpływu spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży na rozwój dziecka. Zdecydowana większość badanych (97,0%) była zgodna, że picie alkoholu w okresie ciąży ma negatywny wpływ na jego rozwój. 2,6% respondentów przyznało, że nie ma wiedzy w tym zakresie, natomiast 0,4% wskazało odpowiedź „nie”, uznając, że alkohol w ciąży nie wpływa negatywnie na rozwój dziecka. Uzyskane wyniki wskazują na wysoki poziom świadomości zagrożeń związanych ze spożywaniem alkoholu w okresie ciąży.

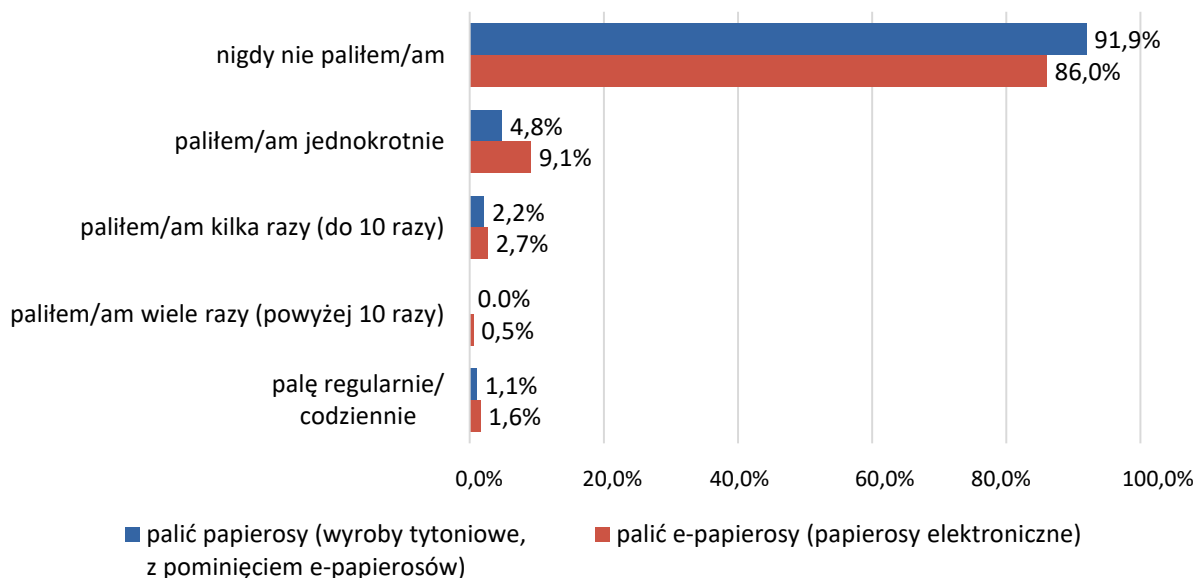
Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma negatywny wpływ na rozwój dziecka? N=234

Problem nikotynowy wśród uczniów szkół z terenu gminy Mogielnica

Dalej w badaniu zapytano o częstotliwość sięgania przez uczniów po papierosy tradycyjne (wyroby tytoniowe, z pominięciem e-papierosów) oraz po e-papierosy. Z deklaracji respondentów wynika, że kontakt z papierosami tradycyjnymi miało 8,1% uczniów. W tej grupie 4,8% badanych paliło je jednokrotnie, 2,2% - kilkakrotnie (do 10 razy), natomiast 1,1% zadeklarowało, że pali regularnie/codziennie. W przypadku e-papierosów odsetek osób, które miały z nimi kontakt, był wyższy i wyniósł 13,9%. W tej grupie 9,1% uczniów paliło e-papierosy jednokrotnie, 2,7% - kilkakrotnie (do 10 razy), 0,5% - wiele razy (powyżej 10 razy), a 1,6% - regularnie/codziennie.

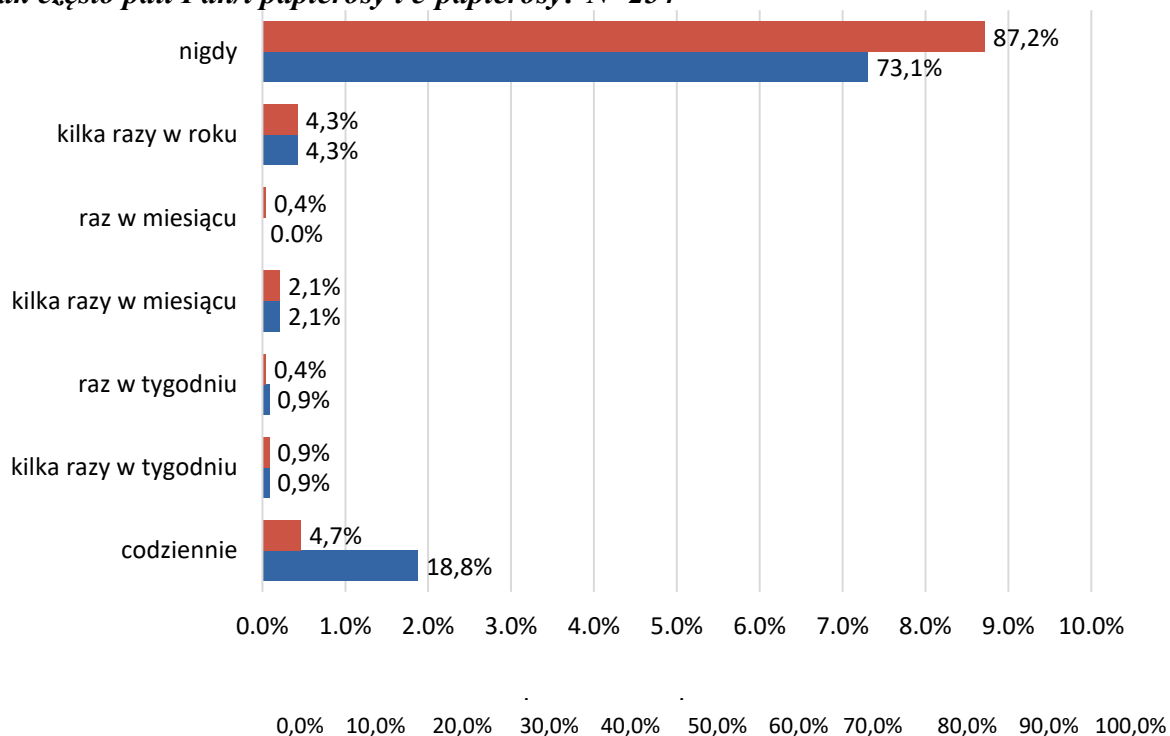
Ile razy w życiu zdarzyło Ci się: N=186

Problem nikotynowy wśród dorosłych mieszkańców

Z uzyskanych danych wynika, że papierosy tradycyjne pali 27,0% badanych, natomiast 73,1% zadeklarowało, że nigdy po nie nie sięga. Wśród osób palących 18,8% robi to codziennie, 0,9% pali kilka razy w tygodniu, kolejne 0,9% - raz w tygodniu, natomiast 2,1% kilka razy w miesiącu, a 4,3% - kilka razy w roku. W przypadku e-papierosów 87,2% respondentów zadeklarowało, że nigdy ich nie używa. W grupie osób korzystających z e-papierosów 4,7% robi to codziennie, 0,9% - kilka razy w tygodniu, 2,1% - kilka razy w miesiącu, 0,4% - raz w miesiącu, a 4,3% - kilka razy w roku.

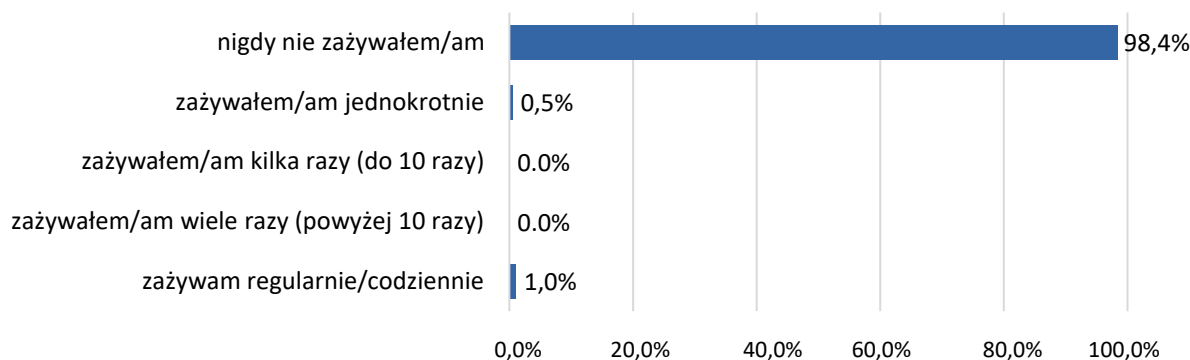
Jak często pali Pan/i papierosy i e-papierosy? N=234

Problem narkotykowy wśród uczniów szkół z terenu gminy Mogielnica

Następny z analizowanych w diagnozie obszarów dotyczył zażywania środków psychoaktywnych, takich jak narkotyki, dopalacze czy leki przyjmowane w celu odurzenia. W celu dokładniejszego zbadania tego zjawiska uczniowie zostali zapytani, ile razy w życiu zdarzyło im się sięgać po tego typu substancje. **Zdecydowana większość respondentów (98,4%) wskazała, że nigdy nie zażywała** środków psychoaktywnych. **0,5%** badanych zadeklarowało, że sięgnęło po nie **jednokrotnie**, natomiast **1,1%** wskazało, że **zażywa je regularnie lub codziennie**.

Ile razy w życiu zdarzyło Ci się zażywać środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)? N=186

W celu pogłębienia diagnozy zapytano respondentów o częstotliwość sięgania po narkotyki, dopalacze lub leki w celu odurzenia w ciągu 30 dni poprzedzających badanie. W tej części pytania brały udział osoby, które wcześniej zadeklarowały kontakt z tego typu substancjami. Z uzyskanych danych wynika, że **1 osoba (33,3%)** wskazała, że zażywała je **1-2 razy**, natomiast **2 badanych (66,7%)** zadeklarowało, że sięgało po nie **więcej niż siedem razy** w analizowanym okresie.

Jak często zażywałeś/aś narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia w ciągu ostatnich 30 dni? N=3

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie zażywałem/am narkotyków/dopalaczy/leków w celu odurzenia w ciągu ostatnich 30 dni	0,0%	0
1 – 2 razy	33,3%	1
3 – 4 razy	0,0%	0
5 – 7 razy	0,0%	0
więcej niż 7 razy	66,7%	2

Dalsza część badania miała na celu doprecyzowanie, jakie substancje psychoaktywne były stosowane przez uczniów, którzy zadeklarowali ich użycie. Z zebranych danych wynika, że **wszyscy respondenci (100,0%, tj. 3 osoby)** wskazali **mefedron** jako substancję używaną w ostatnich 30 dniach. Ponadto **2 osoby (66,7%)** zadeklarowały zażywanie **marihuany** oraz **amfetaminy**, natomiast **po 1 osobie (33,3%)** wskazało na **dopalacze** oraz **leki w celu odurzenia się**.

Jak często zażywałeś/aś narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia w ciągu ostatnich 30 dni? N=3

Odpowiedź	%	Liczba odp.
mefedron	100,0%	3
marihuana	66,7%	2
amfetamina	66,7%	2

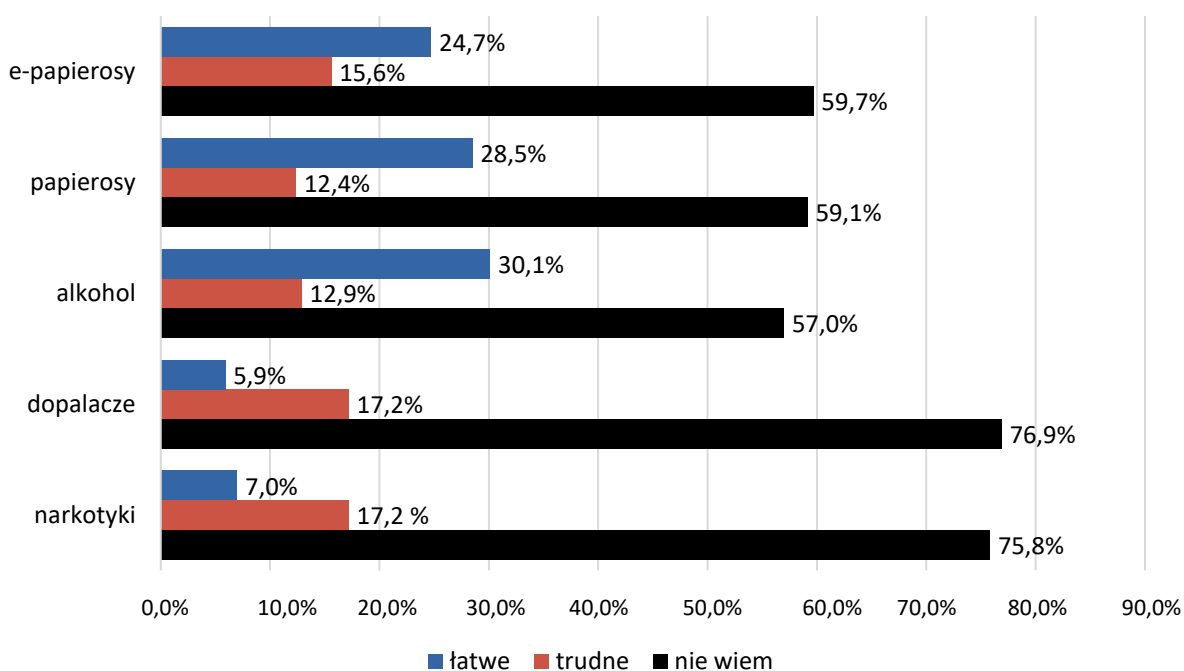
leki w celu odurzenia	33,3%	1
dopalacze	33,3%	1
inne	0,0%	0

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi mogą nie sumować się do 100%*

W następnej kolejności uczniowie zostali poproszeni o ocenę dostępności narkotyków, dopalaczy, alkoholu, papierosów i e-papierosów w swojej miejscowości. Zebrany materiał badawczy wykazał, że:

- narkotyki są łatwe do zdobycia dla 7,0% ankietowanych, a trudne dla 17,2%,
- dopalacze są łatwe do zdobycia dla 5,9% badanych, a trudne dla 17,2%,
- alkohol jest łatwy do zdobycia dla 30,1% respondentów, a trudny dla 12,9%,
- papierosy są łatwe do zdobycia dla 28,5% ankietowanych, a trudne dla 12,4%,
- e-papierosy są łatwe do zdobycia dla 24,7% osób, a trudne dla 15,6%.

Gdybyś chciał/a zdobyć narkotyki, dopalacze, alkohol, papierosy, e-papierosy w swojej miejscowości byłoby to: N=186

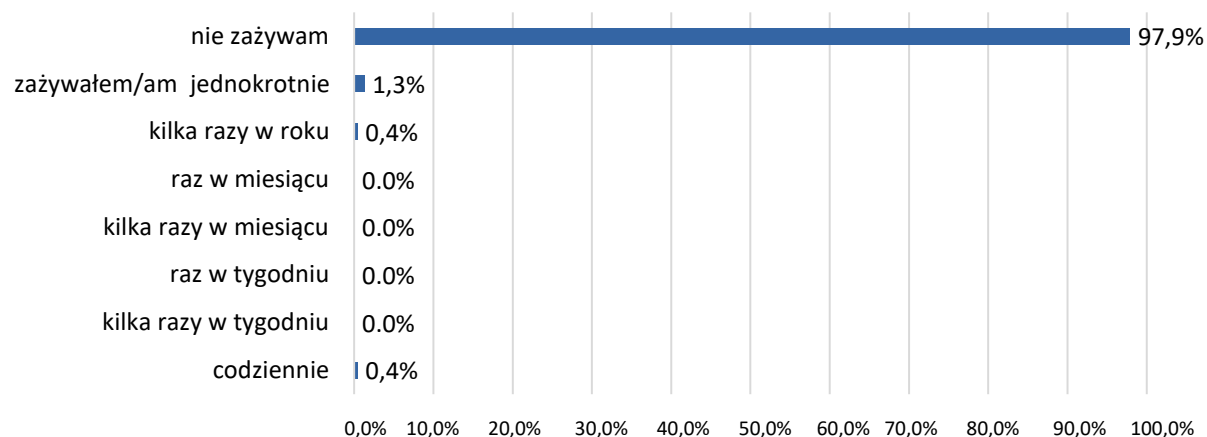

Problem narkotykowy wśród dorosłych mieszkańców

Kolejny etap badania dotyczył identyfikacji skali zażywania narkotyków, dopalaczy lub innych środków psychoaktywnych wśród dorosłych respondentów. Z analizy odpowiedzi wynika, że zdecydowana większość badanych (97,9%) - zadeklarowała, że nie zażywa żadnych środków psychoaktywnych. 1,3% respondentów przyznało, że sięgnęło po takie substancje jednokrotnie, natomiast 0,4% wskazało, że zrobiło to kilka razy w roku lub codziennie.

Uzyskane wyniki pokazują, że w badanej grupie przypadki używania środków psychoaktywnych występują incydentalnie.

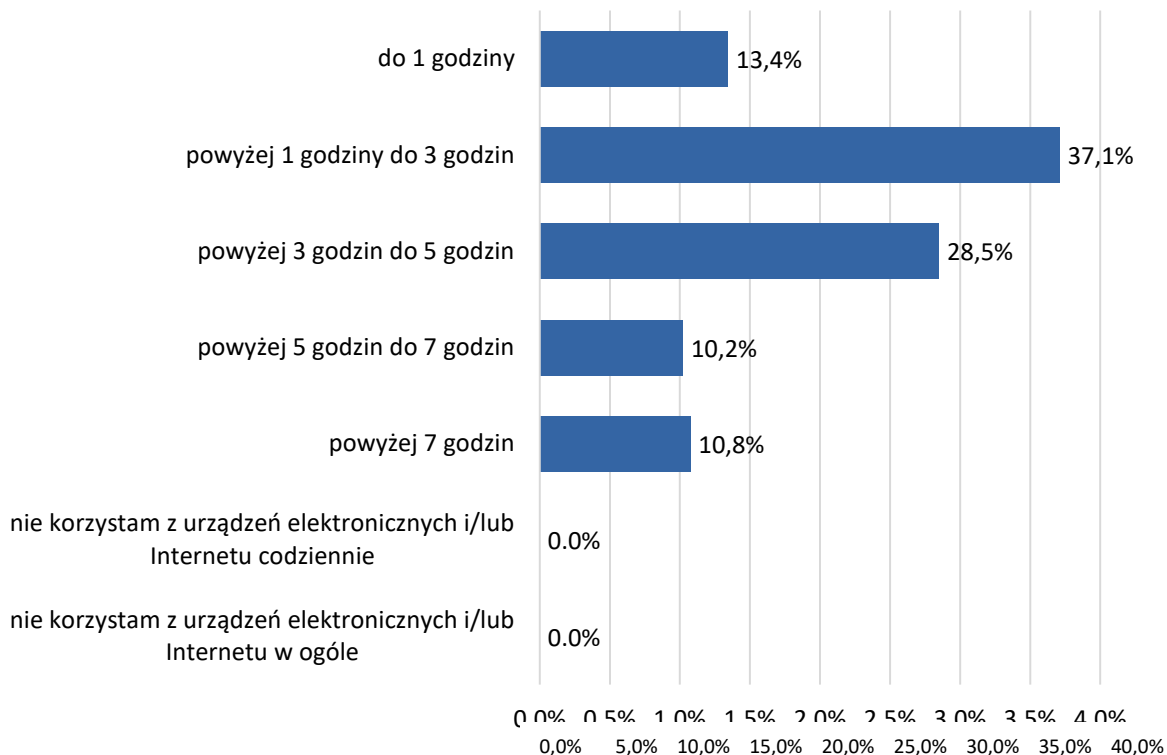
Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzania)? N=234

Problem uzależnień behawioralnych wśród uczniów szkół z terenu gminy Mogielnica

Kolejny obszar badania dotyczył czasu, jaki uczniowie poświęcają w ciągu dnia na korzystanie z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu. Z zebranych danych wynika, że **największa część badanych (37,1%)** spędza przy urządzeniach **od 1 do 3 godzin dziennie**. Kolejną liczną grupę stanowią uczniowie korzystający z nich **od 3 do 5 godzin dziennie (28,5%)**. **10,2%** respondentów zadeklarowało, że korzysta z urządzeń **od 5 do 7 godzin**, natomiast **10,8%** - że przeznacza na to **powyżej 7 godzin dziennie**. **13,4%** uczniów korzysta z urządzeń **do 1 godziny dziennie**. Żaden z badanych nie wskazał, że nie korzysta z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu ani codziennie, ani w ogóle. Wyniki pokazują, że urządzenia elektroniczne stanowią stały element codziennego funkcjonowania uczniów i zajmują znaczącą część ich dnia.

Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu? N=186

Następnie uczniowie zostali poproszeni o odpowiedź na pytanie, czy zdarzyło im się kłamać, aby ukryć przed rodzicami rzeczywistą ilość czasu spędzanego na korzystaniu z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu. Z uzyskanych danych wynika, że **73 uczniów (39,8%)** przyznało, iż zdarzyło im się zataić prawdę w tym zakresie. Najwięcej wskazań dotyczyło odpowiedzi „**tak, czasami**” - **44 osoby (24,0%)**, następnie „**tak, jednokrotnie**” - **17 uczniów (9,3%)**, „**tak, bardzo często**” - **7 osób (3,8%)**, a „**tak, często**” - **5 badanych (2,7%)**. Większość respondentów (**60,1%, tj. 110 osób**) wskazało, że **nie ukrywała** przed rodzicami czasu spędzanego przed ekranem. Dodatkowo **3 badanych nie udzieliło odpowiedzi** na to pytanie.

Czy zdarzyło Ci się kłamać, aby ukryć prawdziwą ilość czasu spędzanego na korzystaniu z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu np. przed rodzicami? N=183

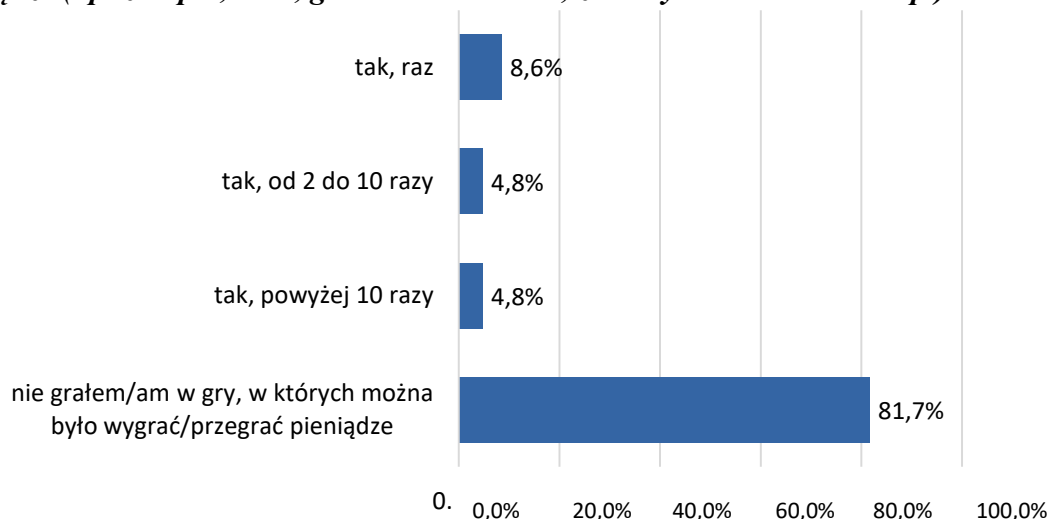
Odpowiedź	%	Liczba odp.
tak, bardzo często	3,8%	7
tak, często	2,7%	5
tak, czasami	24,0%	44
tak, jednokrotnie	9,3%	17
nie	60,1%	110

UCZESTNICTWO W GRACH HAZARDOWYCH

W celu określenia skali i zasięgu zjawiska grania w gry o charakterze hazardowym, uczniom zadano pytanie, czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy uczestniczyli w grach, w których można

było wygrać lub przegrać pieniądze (np. zdraunki, lotto, gry na automatach, zakłady bukmacherskie). Z zebranych danych wynika, że 18,2% badanych zadeklarowało udział w tego typu grach. Wśród nich **8,6%** grało **jednokrotnie**, natomiast **po 4,8%** zadeklarowało, że grało **od 2 do 10 razy** oraz **ponad 10 razy** w ciągu ostatniego roku. Zdecydowana większość respondentów (81,7%) wskazała, że nie uczestniczyła w grach o charakterze hazardowym.

Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grałeś/aś w gry, w których można było wygrać/przegrać pieniądze (np. zdraunki, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=186

W dalszej części badania uczniów, którzy zadeklarowali udział w grach, w których można było wygrać lub przegrać pieniądze, poproszono o wskazanie konkretnych rodzajów gier, w jakich uczestniczyli w ciągu ostatnich 12 miesięcy. Z uzyskanych danych wynika, że najczęściej wybierane były zdraunki - 64,7% (22 osoby). Kolejno 23,5% (8 osób) wskazało lotto, a tyle samo (23,5% tj. 8 osób) - zakłady bukmacherskie. 11,8% (4 ankietowanych) przyznało, że grało w gry karciane, np. poker, w tym online. Opcję „inne” zaznaczyło 8,8% (3 uczniów), przy czym w tej kategorii wskazywano gry komputerowe, natomiast 5,9% (2 osoby) przyznało, że grało na maszynach do gier hazardowych, w tym online. Wyniki potwierdzają, że wśród uczniów najczęściej wybieraną formą ryzyka finansowego są gry pozornie niewinne, takie jak zdraunki, natomiast udział w bardziej zaawansowanych formach hazardu zdarza się rzadziej.

W jakie gry, w których wygraną/przegraną były pieniądze zdarzyło Ci się grać? N=34

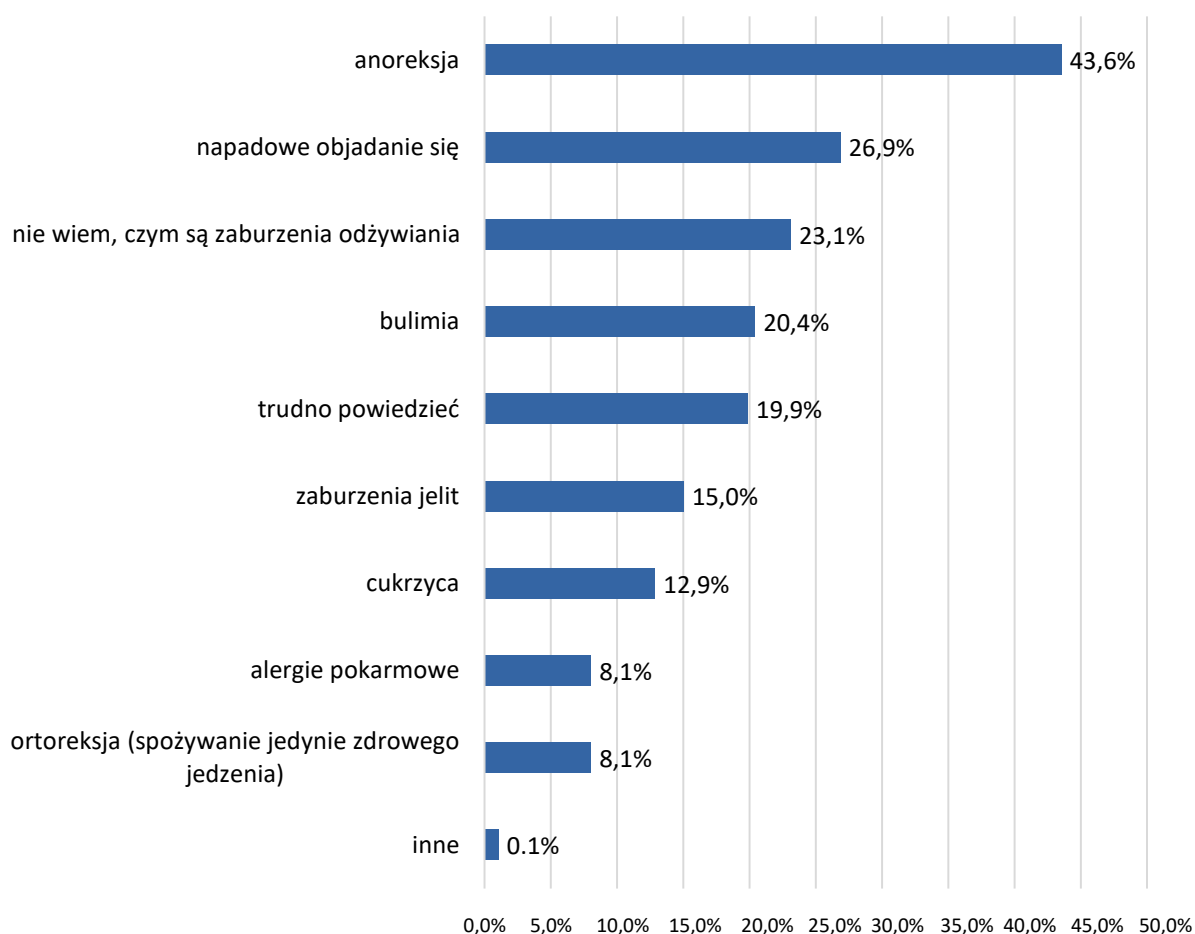
Odpowiedź	%	Liczba odp.
zdraunki	64,7%	22
lotto	23,5%	8
zakłady bukmacherskie	23,5%	8
gry karciane, np. poker (w tym online)	11,8%	4
inne	8,8%	3
maszyny do gier hazardowych (w tym online)	5,9%	2

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi mogą nie sumować się do 100%*

ZABURZENIA ODŻYWIANIA

Ostatnia część badania przeprowadzonego wśród uczniów dotyczyła zagadnienia zaburzeń odżywiania, które stanowią coraz bardziej widoczny problem wśród młodzieży. Respondenci zostali poproszeni o wskazanie, które z wymienionych w kafeterii odpowiedzi ich zdaniem można zaliczyć do zaburzeń odżywiania. **Najczęściej wskazywaną odpowiedzią była anoreksja (43,6%), następnie napadowe objadanie się (26,9%) oraz bulimia (20,4%).** Jednocześnie **23,1% uczniów** przyznało, że **nie wie, czym są zaburzenia odżywiania**, a **19,9%** miało **trudność z udzieleniem jednoznacznej odpowiedzi**. Wśród odpowiedzi błędnych uczniowie wskazywali **zaburzenia jelit (15,0%), cukrzycę (12,9%) oraz alergie pokarmowe (8,1%).** Tyle samo osób (**8,1%**) uznało za zaburzenie odżywiania **ortoreksję** (rozumianą jako spożywanie wyłącznie zdrowego jedzenia). Opcję „inne” zaznaczyło **1,1%** badanych - bez wskazania konkretnego przykładu.

Które z poniższych odpowiedzi Twoim zdaniem można zaliczyć do zaburzeń odżywiania?
N=186

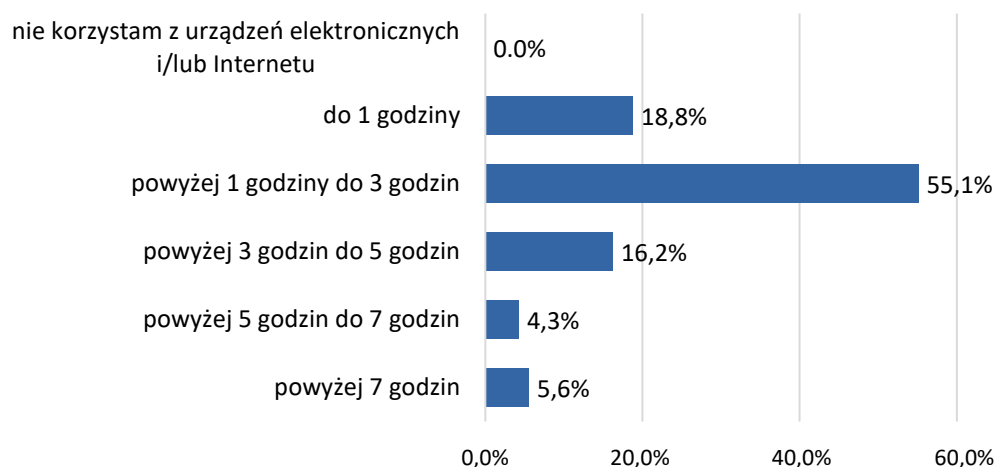

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi mogą nie sumować się do 100%*

Problem uzależnień behawioralnych wśród dorosłych mieszkańców

Kolejny blok pytań miał na celu określenie, jak często i w jakim wymiarze czasowym dorośli respondenci korzystają z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu poza godzinami pracy. Z uzyskanych danych wynika, że najczęściej badanych - 55,1% - poświęca na to od 1 do 3 godzin dziennie. 18,8% ankietowanych korzysta z urządzeń do 1 godziny dziennie, natomiast 16,2% spędza przy nich od 3 do 5 godzin. 4,3% respondentów zadeklarowało użytkowanie urządzeń od 5 do 7 godzin, a 5,6% - powyżej 7 godzin dziennie.

Ile godzin poświęca Pan/i na korzystanie z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu (np. komputer, tablet, telefon komórkowy, konsola do gier) w ciągu dnia, w którym ich Pan/i używa (nie wliczając w to godzin pracy)? N=234

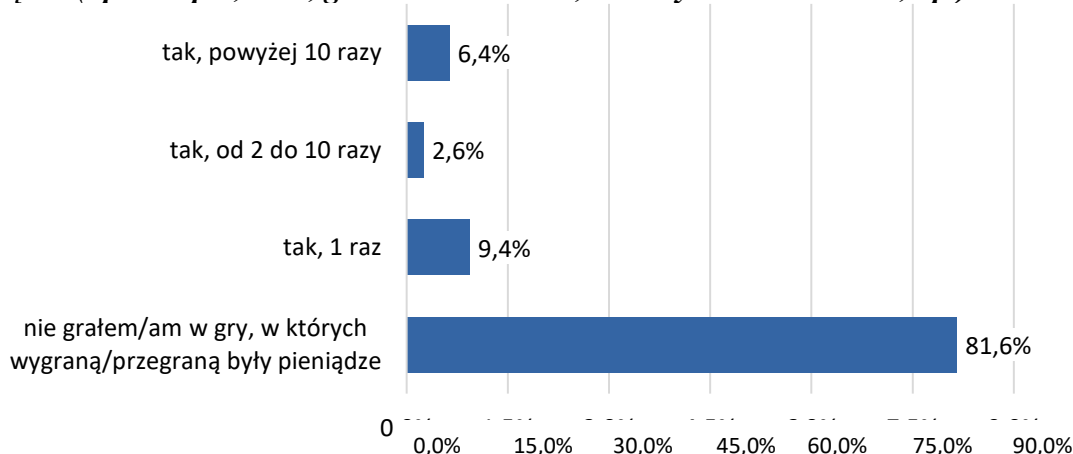
Następnie mieszkańców zapytano, czy zdarza im się korzystać z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu dłużej, niż pierwotnie planowali. Ponad połowa respondentów - 134 osoby (57,3%) - przyznała, że zdarza im się przekraczać zakładany czas korzystania z urządzeń. 46 osób (19,7%) wskazało, że nie przekracza planowanego czasu, natomiast 30 respondentów (12,8%) miało trudność z udzieleniem jednoznacznej odpowiedzi. Dodatkowo 24 osoby (10,3%) zadeklarowały, że nie przewidują określonego czasu korzystania z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu.

Czy zdarza się Panu/i korzystać z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu dłużej niż wstępnie Pan/i zakładał/a? N=234

Odpowiedź	%	Liczba odp.
tak	57,3%	134
nie	19,7%	46
trudno powiedzieć	12,8%	30
nie przewiduję określonego czasu	10,3%	24

W celu określenia skali podejmowania zachowań o charakterze hazardowym mieszkańcy zostali poproszeni o odpowiedź na pytanie, czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grali w gry, w których wygraną lub przegraną były pieniądze (np. zdraпки, lotto, automaty, zakłady bukmacherskie). Zebrany materiał badawczy wskazuje, że 18,4% dorosłych mieszkańców miało styczność z tego typu grami. Wśród nich 9,4% grało jednorazowo, 2,6% - od 2 do 10 razy, natomiast 6,4% zadeklarowało, że grało ponad 10 razy w ciągu ostatniego roku. Zdecydowana większość respondentów - 81,6% - wskazała, że nie uczestniczyła w grach hazardowych w badanym okresie.

Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grał/a Pan/i w gry, w których wygraną /przegrana były pieniądze (np. zdraпки, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie, itp.)? N=234

Kolejne pytanie dotyczyło motywacji kierujących osobami grającymi w gry hazardowe - badani mieli wskazać, czy kiedykolwiek uczestniczyli w tego typu grach w celu rozwiązania trudności finansowych lub poprawy swojej sytuacji ekonomicznej. Zebrane dane wskazują, że 10 osób (23,3%) przyznało, iż miało taką motywację. 31 respondentów (72,1%) zaprzeczyło, aby kierowały nimi względy finansowe, natomiast 2 osoby (4,7%) wybrały odpowiedź „trudno powiedzieć”.

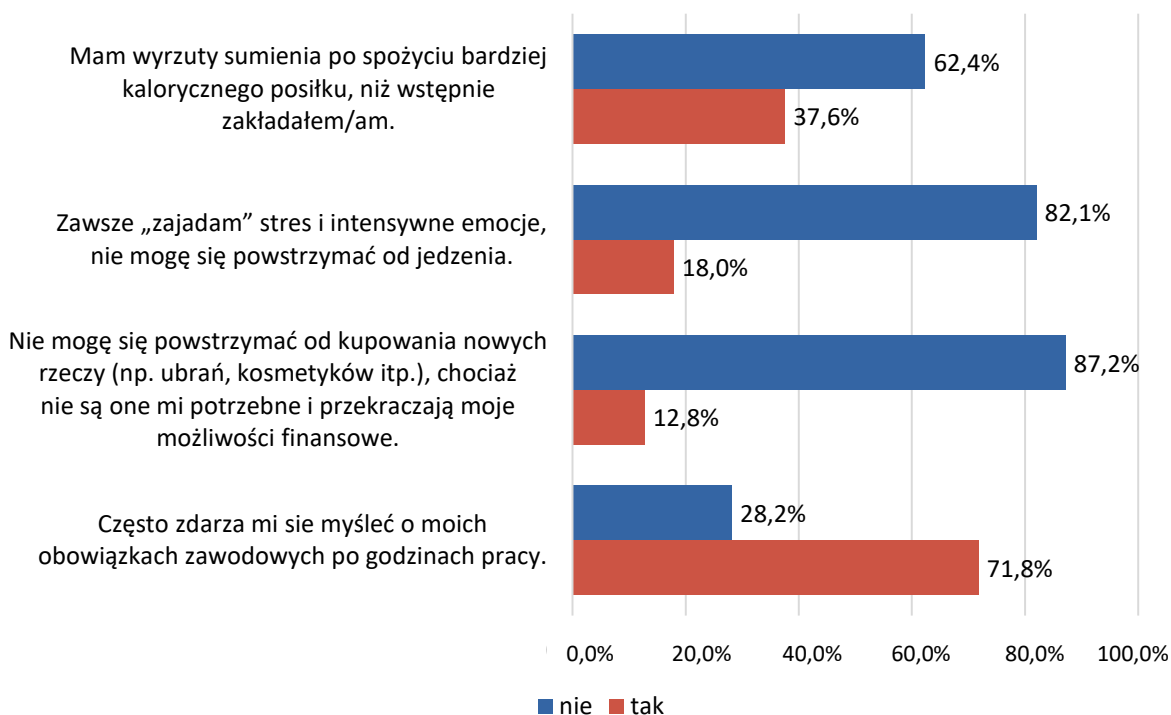
Czy kiedykolwiek grał/a Pan/i w gry, w których można było wygrać/przegrać pieniądze, aby rozwiązać finansowe trudności lub poprawić swoją sytuację ekonomiczną? N=43

Odpowiedź	%	Liczba odp.
tak	23,3%	10
nie	72,1%	31
trudno powiedzieć	4,7%	2

INNE UZALEŻNIENIA BEHAWIORALNE

W dalszej części badania respondenci udzielili również informacji dotyczących swoich decyzji zakupowych oraz zachowań związanych z odżywianiem. Zakupoholizm stanowi przykład uzależnienia behawioralnego, które w ostatnich latach zyskuje na znaczeniu, szczególnie w społeczeństwach rozwiniętych. Z tego względu w kwestionariuszu ankiety znalazły się pytania dotyczące występowania tego typu problemów wśród lokalnej społeczności. Z analizy wyników wynika, że część ankietowanych przejawia zachowania mogące świadczyć o zaburzeniach w zakresie zakupów lub odżywiania:

- ➔ Częste myślenie o obowiązkach zawodowych po godzinach pracy zadeklarowało 71,8% ankietowanych;
- ➔ Wyrzuty sumienia po spożyciu bardziej kalorycznego posiłku niż wstępnie zakładano odczuwa 37,6% respondentów;
- ➔ Brak kontroli nad kupowaniem nowych rzeczy, mimo że nie są one potrzebne i przekraczają możliwości finansowe, przyznało 12,8% badanych;
- ➔ Zajadanie stresu i intensywnych emocji oraz trudność w powstrzymaniu się od jedzenia wskazało 18,0% osób.

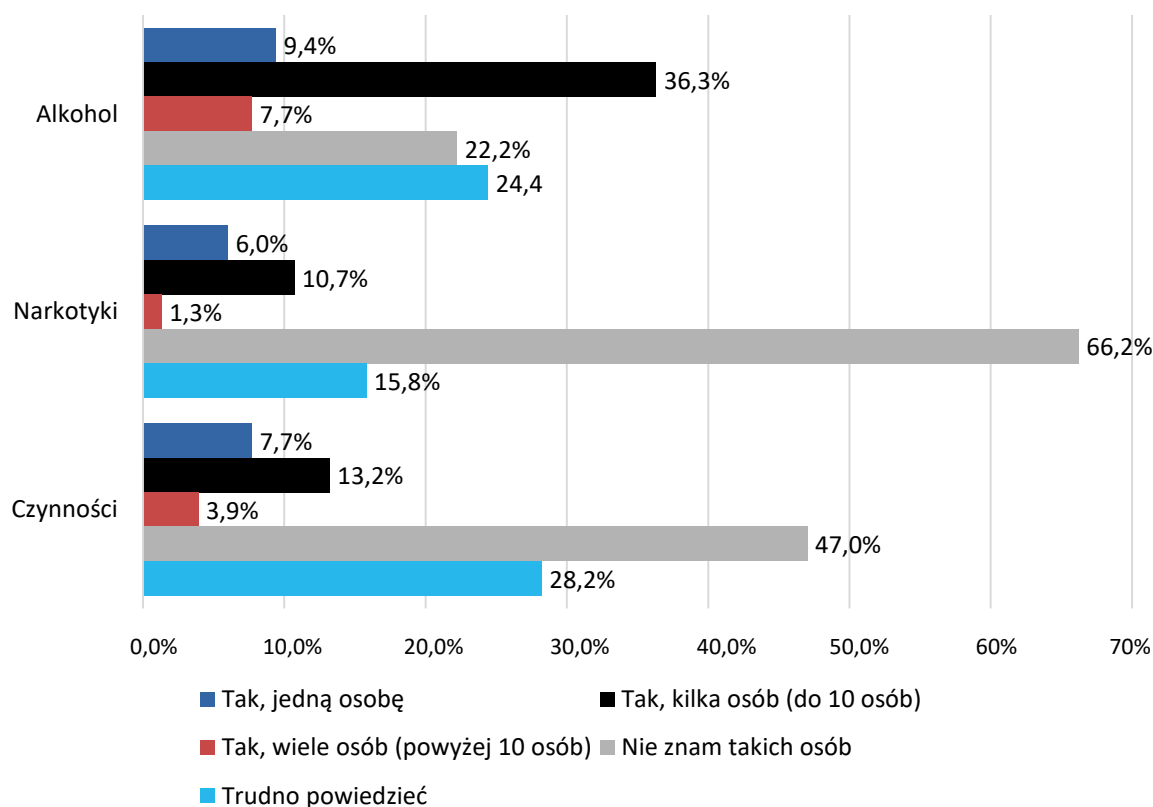

W kolejnym pytaniu respondenci mieli wskazać, czy znają w swoim otoczeniu osoby nadużywające alkoholu, narkotyków lub przejawiające nadmierne zaangażowanie w określone

czynności, takie jak zakupy, korzystanie z Internetu i urzędów elektronicznych czy praca. Z uzyskanych wyników wynika, że:

- **53,4% ankieterów zna osoby nadużywające alkoholu** - 9,4% zna jedną taką osobę, 36,3% kilka osób (do 10), a 7,7% wiele osób (powyżej 10). 22,2% respondentów zadeklarowało, że nie zna osób nadużywających alkoholu, natomiast 24,4% miało trudność z udzieleniem odpowiedzi;
- **18,0% badanych zna osoby zażywające narkotyki** - 6,0% wskazało jedną taką osobę, 10,7% kilka osób, a 1,3% wiele. Jednocześnie 66,2% respondentów stwierdziło, że nie zna takich osób, a 15,8% wybrało odpowiedź „trudno powiedzieć”;
- **24,8% respondentów zna osoby, które w sposób nadmierny podejmują określone czynności**, np. korzystanie z Internetu, robienie zakupów lub pracę - 7,7% zna jedną osobę, 13,2% kilka osób, a 3,9% wiele. Odpowiedź „nie znam takich osób” wskazało 47,0% badanych, natomiast „trudno powiedzieć” - 28,2%.

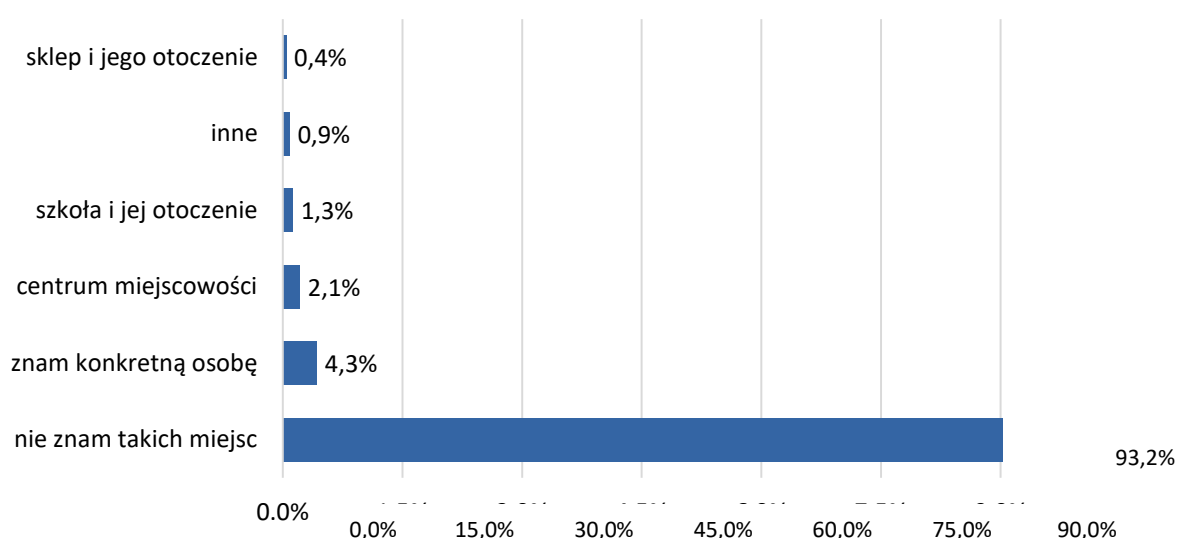
Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto nadużywa, alkoholu, narkotyków lub w sposób zdecydowanie nadmierny podejmuje się pewnych czynności (np. zakupy, korzystanie z Internetu i/lub urzędów elektronicznych, uprawianie sportu, praca, oglądanie treści pornograficznych itp.)? N=234

Ostatnie pytanie skierowane do dorosłych mieszkańców Miasta i Gminy Mogielnica dotyczyło postrzegania dostępności miejsc, w których ich zdaniem - można zakupić narkotyki lub

dopalacze na terenie lokalnej społeczności. Wyniki wskazują, że zdecydowana większość respondentów (93,2%) deklaruje, iż nie zna takich miejsc w swojej miejscowości. Niewielki odsetek mieszkańców wskazał konkretne lokalizacje: 4,3% zadeklarowało, że zna konkretną osobę, od której można nabyć tego typu substancje, 2,1% wymieniło centrum miejscowości, a 1,3% - szkołę i jej otoczenie. Jedynie 0,9% respondentów wskazało kategorię „inne”, a 0,4% uznało, że miejscem takim może być sklep lub jego okolica. Uzyskane wyniki sugerują, że dostępność narkotyków i dopalaczy w ocenie mieszkańców Miasta i Gminy Mogielnica jest bardzo niska, a wiedza o potencjalnych punktach ich dystrybucji dotyczy jedynie marginalnej części badanych.

Czy zna Pan/i miejsca w swojej miejscowości, gdzie można zakupić narkotyki lub dopalacze? N=234

IV . CELE I DZIAŁANIA

Celem głównym Programu jest zapobieganie powstawaniu problemów alkoholowych, narkotykowych i behawioralnych, minimalizowanie rozmiarów i natężenia tych, które aktualnie występują oraz rozwijanie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z już istniejącymi, a także minimalizowanie negatywnych skutków uzależnień od substancji psychoaktywnych.

1 . Cele Programu:

- 1) ograniczenie skali występowania ryzykownych zachowań dzieci i młodzieży poprzez realizację programów profilaktycznych;
- 2) zwiększenie dostępu do pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych, członków ich rodzin oraz osób doznających przemocy;

- 3) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- 4) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 5) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

2 . Działania:

Prowadzenie działań profilaktycznych na trzech poziomach, tj. odpowiednio do stopnia ryzyka:

Profilaktyka uniwersalna – ukierunkowana na całe populacje. Są to działania profilaktyczne adresowane do całych grup (populacji) bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów alkoholowych. Ich celem jest zmniejszanie lub eliminowanie czynników ryzyka sprzyjających rozwojowi problemów alkoholowych w danej populacji. Działania uniwersalne są realizowane w populacji dzieci i młodzieży w wieku gimnazjalnym, w populacji młodych dorosłych, w populacji rodziców posiadających dzieci w wieku szkolnym. Przykładem profilaktyki uniwersalnej są programy opóźniania inicjacji alkoholowej lub papierosowej adresowane do całej populacji dzieci wchodzących w okres pierwszych eksperymentów z substancjami psychoaktywnymi.

Profilaktyka selektywna – ukierunkowana na jednostki i grupy zwiększonego ryzyka. Są to działania profilaktyczne adresowane do jednostek lub grup, które ze względu na swoją sytuację społeczną, rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne, są narażone na większe od przeciętnego ryzyko wystąpienia problemów alkoholowych lub innych zaburzeń zdrowia psychicznego. Przykładem profilaktyki selektywnej są działania edukacyjne, opiekuńcze i rozwojowe podejmowane wobec dzieci pochodzących z rodzin z problemem alkoholowym. Działania z tego poziomu profilaktyki są podejmowane ze względu na sam fakt przynależności do takiej grupy, czyli np. bycie dzieckiem osoby uzależnionej od alkoholu, a nie ze względu na

występowanie zaburzeń lub problemów psychicznych u takich dzieci. Profilaktyka selektywna jest więc z definicji przede wszystkim działaniem uprzedzającym a nie naprawczym.

Profilaktyka wskazująca – to działania wymagające ukierunkowania na jednostki (lub grupy) wysokiego ryzyka demonstrujące pierwsze symptomy problemów alkoholowych. Są to działania profilaktyczne adresowane do osób (grup osób), które demonstrują wczesne symptomy problemów alkoholowych i innych zaburzeń zachowania lub problemów psychicznych, ale jeszcze nie spełniają kryteriów diagnostycznych picia szkodliwego, uzależnienia od alkoholu i innych zaburzeń związanych z nadużywaniem alkoholu opisanych w Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD – 10.

V. PODMIOTY ZAJMUJĄCE SIĘ PROFILAKTYKĄ I ROZWIĄZYWANIEM PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH.

- 1 . Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- 2 . Ośrodek Pomocy Społecznej.
3. Zespół Interdyscyplinarny
- 4 . Posterunek Policji
5. Sąd Rejonowy Wydział Rodzinny i Nieletnich

VI . ZADANIA DO REALIZACJI.

1. Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu, które powodują rozkład życia rodzinnego, demoralizują małoletnich, uchylają się od obowiązku zaspokajania potrzeb rodziny albo systematycznie zakłócają spokój lub porządek publiczny, obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu.
2. Kształtowanie i rozwój gminnej polityki antyalkoholowej poprzez ograniczanie dostępności napojów alkoholowych, zwłaszcza w przypadku dzieci i młodzieży,

3. Włączanie się w lokalne oraz ponadlokalne kampanie profilaktyczne, a także tworzenie autorskich akcji,
4. Kontynuowanie realizacji programów profilaktycznych, w szczególności tych opartych na podstawach naukowych, o potwierdzonej skuteczności i rekomendowanych przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom,
5. Objęcie działaniami profilaktycznymi osób starszych, ze szczególnym uwzględnieniem zagrożeń związanych ze spożywaniem alkoholu, takich jak konieczność zachowania abstynencji podczas przyjmowania leków czy zwiększone ryzyko zdrowotne wynikające z picia alkoholu w późniejszym okresie życia,
6. Rozwój i stałe zwiększanie dostępności do poradnictwa, terapii i rehabilitacji społeczno-zawodowej osób zmagających się z problemem uzależnienia od alkoholu, współuzależnionych oraz osób z syndromem dorosłych dzieci alkoholików (DDA),
7. Współpraca z poradniami odwykowymi i szpitalami funkcjonującymi na terenie powiatu oraz z oddziałem odwykowym specjalistycznego szpitala w Radomiu ul. Krychnowicka 1 polegająca na wymianie doświadczeń, kierowaniu osób z problemem alkoholowym do w/w instytucji oraz wsparcie finansowe tych placówek.
8. Udzielanie pomocy rodzinom w których występują problemy alkoholowe. Ochrona przed przemocą w rodzinie.
9. Prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej na terenie gminy w szczególności dla dzieci i młodzieży przez organizowanie spotkań, pogadek, imprez artystycznych o tematyce profilaktycznej.
10. Finansowanie pomocy psychologicznej dla osób uzależnionych oraz członków rodzin osób uzależnionych.
11. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, mającej na celu rozwiązywanie problemów alkoholowych.
12. Organizowanie programów profilaktycznych mających na celu uczenie życia w zdrowiu i trzeźwości, w szczególności dotyczących uczniów w wieku inicjacji alkoholowej.
13. Opieka nad rodzinami o podwyższonym ryzyku problemu alkoholowego.
14. Organizowanie pomocy dla rodzin, w których występuje zjawisko przemocy.
15. Organizowanie warsztatów dla rodziców ukierunkowanych na wzmacnianie przekonań normatywnych sprzyjających postawom abstynencyjnym wobec alkoholu i innych substancji psychoaktywnych.
16. Pomoc dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym w postaci wyjazdów na obozy i kolonie profilaktyczne.
17. Współpraca z Policją w celu wyeliminowania zjawiska przemocy w rodzinie oraz kontrolowania punktów prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych dot.

przestrzegania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości /dofinansowanie działań Policji mających na celu realizację w/w zadań/.

18. Kontrola podmiotów gospodarczych prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych /szkolenie sprzedawców i właścicieli punktów sprzedaży w zakresie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi/.
19. W przypadku wystąpienia zagrożeń wprowadzenia przez Radę Miejską czasowych lub stałych zakazów sprzedaży napojów alkoholowych zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
20. Stała współpraca z placówkami oświatowymi i kulturalnymi gminy: szkołami, Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Kultury i Biblioteką Samorządową w Mogielnicy w celu realizacji zadań profilaktyczno-terapeutycznych.
21. Kierowanie do sądu wniosków o orzeczenie przymusowego leczenia dla osób uzależnionych od alkoholu.
22. Finansowanie świadczeń medycznych dla osób z chorobą alkoholową.
23. Organizowanie wydarzeń kierowanych do całej społeczności gminy propagujących profilaktykę uzależnień.
24. Współpraca z sądem, prokuraturą i policją w celu kierowania osób z problemem alkoholowym do Poradni Odwykowej celem podjęcia leczenia.
25. Podnoszenie w sposób regularny kompetencji osób i instytucji działających w obszarze uzależnienia od alkoholu poprzez organizowanie szkoleń i kursów.
26. Zakup pomocy dydaktycznych i materiałów informacyjno – edukacyjnych do realizacji zadań profilaktycznych.
27. Działania na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości na drogach. Prowadzenie działań edukacyjnych z wykorzystaniem materiałów informacyjno – edukacyjnych.
28. Dofinansowanie zakupu sprzętu specjalistycznego do wykonywania usług medycznych dla osób z problemem alkoholowym.
29. Szkolenie i finansowanie szkoleń członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz zwrot delegacji związanych z wyjazdem na szkolenie.
30. Zakup czasopism, książek, publikacji i materiałów profilaktycznych.
31. Zwiększenie działań promujących wśród społeczności lokalnej zdrowy tryb życia, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.
32. Rozpowszechnianie materiałów profilaktycznych dotyczących szkodliwości wyrobów tytoniowych i nikotynowych.
33. Systematyczne przeprowadzanie szkoleń i warsztatów dla rodziców oraz wychowawców dotyczących rozpoznawania i reagowania na przypadki używania środków psychoaktywnych przez dzieci i młodzież.

34. Rozwój szerokiej działalności edukacyjnej informującej o konsekwencjach społecznych, zdrowotnych i prawnych zażywania narkotyków i dopalaczy,
35. Prowadzenie strategii profilaktycznych w zakresie uzależnień behawioralnych poprzez rozwijanie umiejętności psychospołecznych dzieci oraz kompetencji wychowawczych rodziców i opiekunów.
36. Zwiększanie kompetencji zawodowych, w szczególności pedagogów oraz psychologów szkolnych w zakresie rozpoznawania i udzielania wsparcia w przypadku wystąpienia problemu uzależnień behawioralnych.

VII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Źródłem finansowania GPPiRPA są środki finansowe pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, tzw. „korkowego” zgodnie z art. 18 2 ust. 1, ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi

VIII . GMINNA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Zadania realizowane przez GKRPA (niezwiązane z prowadzeniem postępowań wobec osób uzależnionych od alkoholu):

- a) prowadzenie kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych,
- b) podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych, mających na celu ograniczenie dostępności napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 r. ż.,
- c) wydawanie opinii o zgodności lokalizacji punktów sprzedaży napojów alkoholowych, określonej we wniosku o zezwolenie z zasadami usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych określonymi w uchwale Rady Miejskiej.

2. Wydatki związane z funkcjonowaniem GKRPA ponoszone w ramach Programu:

- a) wynagrodzenie dla biegłych,
- b) opłaty sądowe,
- c) krajowe podróże służbowe członków GKRPA, związane ze szkoleniami,
- d) szkolenia członków GKRPA,
- e) wynagrodzenia członków GKRPA.

3. Zasady wynagradzania członków GKRPA:

Za udział w posiedzeniu członek Komisji otrzymuje wynagrodzenie w wysokości 250 zł brutto z działu ochrony zdrowia, rozdziału przeciwdziałanie alkoholizmowi.